

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 „ „ „ pe 1/2 de an 5 cor.
 „ România și străinătate pe an 14 fr.
 „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
 etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
 150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte
 8 cor, de aci, în sus 10 coroane.

Manuscriptele să adresează la redacțiunea

„FOAIA DIECEZANĂ“

iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
 Administrațiunea Tipografiei și Librăriei die-
 cezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Elementele fericii

Fiecare din noi poate vedea zilnic oameni cari trăesc numai pentru sine, și adocă fericiți. Din leagăn viața lor a fost un șir neîntrerupt de momente ale sortii dulce surprizătoare, o soartă oarecum privilegiată samăna a-i conduce pe o cale presărată cu flori înlăturând dinaintea lor măracini și spini, necunoscând luptele și grijile săracului; acești oameni n'au decât să poștească și toate li să implinesc. Dar și în juneța lor viața triumfă cu puteri ca un soare strălucitor ce să apropie de înălțimile unui cer fără nori. Odată însă un cearcan de tristețe înconjură fața lor, din ochii lor scânteie o flacără de oboseală și desnădejde. Visurile dulci și nobile ce trebuie să aprindă imaginația lor în această vârstă, să exalteze spiritul lor, să înalte inima lor, au făcut loc gândurilor negre pline de desiluzii, primăvara vieții s'a schimbat pentru ei în iarnă rece. Blăstămând tot ce ar trebui să binecuvinteze, înlăturând darurile ce natura le-a dat lor cu atâta îmbelșugare, astfel de oameni, câteodată, încheie viața cât să poate de mișelește, de laș.

De altă parte putem vedea ceva mai mângâitor.

Sânt bătrâni smeriți și resignați cari, cu drept puteau să învinovățască soartea lor, să urască societatea nedreaptă față de ei; dar ei nu numai nu se jălbuesc contra vieții, ci o află chiar bună, doresc să o aibă timp cât să poate de îndelungat, sânt într'adevăr fericiți. În amurgul unei existențe destul de grele, pline de muncă amară continuă, brazdată de economie foarte severă, aspră de lipsuri zilnice, și având astfel de virtuți eroice abia au pânea de toate zilele în vremea bătrânețelor — totuș nimene nu-i poate auzi că s'ar vâeta, de pe buzele lor ies numai cuvinte de laudă pentru Dumnezeu. Ei

sânt indestulți cu ce au, ca să nu moară de foame; neîntrerupt repeșesc cuvintele, că fericit este omul care dela sine privește mai jos, adecă caută la cei ce sânt mai rău decât el. Să poate cugeta că astfel de oameni să ridice cândva pumnul amenințând cerul, pământul ori iadul? Ei n'au interes să gândească ore și zile asupra lipsei lor de cele ale traiului, ca să o pătrundă mai bine și apoi să fie liniștiți. Când vorbesc de starea lor, totdeauna o privesc din partea cea bună.

Fericirea însă nu să află totdeauna în calească, nici pe clasa întâia a căilor ferate. Din contră să află mai multă pace, plăcere, să gustă mai multă fericire la persoane care nu au decât, așazicând, viața în sân, care viața și-o pun în serviciul aproapelui, a bolnavilor, celor lipsiți, decât în palaturile aranjate cu sumptuozi-tate desăvârșită.

Să nu să deducă însă de aci că bunurile pământeste n'ar avea nici o valoare, că în tot cazul să ne lipsim de ele! Ele sânt daruri ale providenții dumnezeiești, puse nouă la dispoziție; așadar au oarecare rol la fericirea noastră. Avem drept să le folosim și deci ne putem bucura de plăcerea ce ele ne-o fac. Simțurile noastre au satisfacții legitime, care intră în ordinea hotărâtă de voea lui Dumnezeu. Mirosul florilor, dulceața poamelor pământului, tablourile admirabile ce pretutindene să îmbie ochilor noștri în natură, sânt dăruite să le întrebuițăm; ele desteptă în noi recunoștința cătră Dumnezeu celce le-a dat. Dacă unele suflete alese se indetulează cu minimul indispensabil, apoi nu urmează că toți oamenii să facă aceeaș.

Astfel ajungem să deosebim două feluri de elemente ale fericii: *materiale și morale.*

1. Elementele materiale.

Să poate zice că fiecare om are dreptul la o mică parte din elementele materiale nece-

sare la fericire. Această porțiune absolut necesară fiecărui om crește relativ, după situația ce are fiecare în societate; iar suma acestor două cantități o poate pretinde individul. Țăranul, uvrierul, funcționarul nu au aceleași trebuințe ca un ministru, prefect etc. Prin urmare avem necesități ale naturii, funcțiunii; iar a face față lor să poate numai dacă sunt mai multe mijloace, elemente materiale ale fericirii, norocului, ca să poată fi împlinite, și așa cineva să-și țină rangul în societate.

Care sunt acele *elemente materiale* ale fericirii? Unde să află? Sunt ele la dispoziția fiecărui om ori sunt monopolul unor privilegiați? Cestiunea aceasta e de prima ordine.

Starea, locul unde își petrece cineva viața, casa unde lăcuște, legăturile încheiate, sănătatea, în sfârșit orice are influență asupra vieții omenești formează suma condițiilor favorabile ale fericirii. Enumărarea aceasta poate nu e completă, căci la întâmplare să mai pot adăuga și alți factori; dar în cele următoare ne ocupăm mai vârtos cu ele având în vedere că alți factori să pot număra la una din categoriile precedente.

a) *Starea* (averea). Cuvântul acesta e de putere magică și de multeori a schimbat cursul lumii făcând cale civilizației. Toate dorințele, visurile, lucrările să îndreaptă spre el. Oriunde privim — la lucrătorul de pământ, la marele comerciant, la funcționarul înalt etc. — scurt toți se agață de el. Chiar statele nu să înarmează cu flotă, miliție numeroasă, cu tunuri, cetăți bine întărite etc. decât ca cât mai curând să-și întindă puterea afară de hotară, fie în industrie, fie în comerț etc. Și vedem că îndeosebi banul orbește pe cei mai mulți oameni, le ia oarecum mințile, deoarece cei cuprinși de pofta lui nicicând nu sunt îndestulați, ci cu cât mai mult au cu atât mai mult doresc să câștige. Exemple foarte instructive în această privință ne dau miliardarii americani, idealul sau idolul cărora sunt banii și plăcerile. Și ei și pot să-și permită orice le poartă inima în această viață scurtă, dar dulce pentru ei.

Săracul își câștigă pâinea de toate zilele cu sudori crunte, iar sara după munca grea trebuie să fie mulțumit de are unde să-și plece capul, să-și odihnească truditelile oase. Bogatul doarme pe pat moale, în odaie caldă, mare și frumoasă; iar săracul e bun bucuros de are o saltea ce ș-o poate așterne. Apoi unde sunt celelalte petreceri — teatre, concerte etc. — de care se bucură bogatul!

Chiar în partea morală, în privința onoarei, vazei etc. săracul să judecă într'alt chip decât cel favorizat de soarte. Săracul nu e destul că trebuie să îndure lipsuri, năcazuri, să se silească la

lucru, să aibă griji, ci și aci el e alt om decât cel ce are bani. Acestuia toate porțile sunt deschise. El are în mână cheia de aur cu care le deschide. Ce face norocul bun! Toate sunt ale lui; el e cel mai de căpetenie element al fericirii, cuprinde chiar principiul celorlalte.

Pentru abuzurile scandaloase ce să fac de aceste mijloace însă ele nu să pot condamna absolut. Este și o întrebunțare folositoare. Ele să folosesc la săvârșirea crimelor, ruinelor, faptelor rușinoase; dar de altă parte câte lucruri bune, folositoare indivizilor, omenirii întregi nu-și au izvorul numai în ele! Ele servesc vițiilor, dar tot așa pot înlesni faptele dragostei, căci mizeria, lipsa, suferințele etc. numai cu ajutorul lor să înlăture. Câte foloase nu trage din ele, îndeosebi secolul nostru, în care părțile cele mai îndepărtate ale neamului omenesc pot intra în comunicație și-și pot împărtăși avantajile ce le au. Acum popoarele sunt în atingere continuă, tind spre o viață comună, să restabilească încâtva unitatea originală a neamului omenesc.

Averea și la popoară, ca la individ, are rolul de a le face fericite, să prospereze. Din acest izvor scot ele mijloacele de a fi fericite ori nu, a se ridica la cel mai înalt punct al prosperării ori a cădea în adâncul falimentului. Intelectualitatea și puterea morală, temperamentul național le vor povățui ce cale să apuce!

Despre simbolul credinții

E. Infabilitatea bisericii.

Biserica are însușirea aceasta în urma împrejurării că întemeietorul ei, Dl nostru Isus Cristos, a depus în ea învățătura lui ca să o propună până la sfârșitul veacurilor. De aci urmează că trebuie să vedem: natura, obiectul și subiectul infalibilității.

1. Natura infalibilității.

Aceasta ca dar dumnezeesc constă în aceea, că biserica nu să poate înșala în celece propune ca adevăr al credinții și moralei. Că așa este să dovedește:

a) Din s. *Scriptură*. Mântuitorul grăește apostolului Petru: „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi biserica mea, și porțile iadului nu o vor birui pe ea” (Mt. 16, 18). „Iar Mângăitorul, Duhul cel sânt, pe care îl va trimite Tatăl în numele meu, acela pe voi vă va învăța toate și vă va aduce aminte vouă toate celece am grăit vouă” (Io. 14, 26). „Mergând deci învățați toate neamurile botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al sântului Duh, învățându-i să păzască toate celece v-am poruncit eu vouă; și iată eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacurilor” (Mt. 28; 19. 20).

b) *Tradiția* încă mărturisește adevărul acesta, de-

oarece s. părinți totdeauna l-au propus. Maxima lor este că în indoeală, creștinul să ceară sfatul bisericii; iar a-i contrazice ei, este necuvios lucru.

c) *Rațiunea* care nu poate admite ca cestiuni de importanță așa mare ca cele religioase să fie espuse schimbărilor, chiar unitatea bisericii s'ar primejdui.

2. Obiectul infalibilității.

Infalibilă este biserica în celece învață ea cu privire:

a) La *credință*, adecă ea aici nu poate rătăci când definează o dogmă, ori condamnă erori etc.

b) La *morală*, adecă când dispune sau oprește ceva;

c) La *disciplină* în genere. Când dă legi și regulamente pe baza credinții și moralei, pentruca credincioșii să știe ce au de urmat în toate cestiunile religioase.

În urma acestora nu să poate trage la indoeală, că „biserica este stâlp și întărirea adevărului“ (1. Tim. 3. 15),

3. Subiectul infalibilității.

Privilegiul acesta residă în magisteriul bisericii, adecă în episcopi, fie că aceștia sânt adunați la un loc ori sânt împrăștiați. Aceasta reesă:

a) Din s. *Scriptură*. Mântuitorul a dat s. apostoli misiunea să predice religia și totodată le-a promis asistența sa până la sfârșitul veacurilor — va să zică el se află și cu urmașii lor.

b) *Tradiția* ne arată, că controversele încă așa au fost tranșate, ereziile condamnate, iar hotărârile luate în acest chip totdeauna s'au ținut ca regule ale credinții.

c) *Rațiunea* trebuie să admită că Domnul nostru încredințând bisericii adevărurile lui a trebuit să împărtășască persoanelor care administrează aceste adevăruri facultatea de a nu rătăci când le propun.

F. Afară de biserică nu este mântuire.

Având biserica scopul și mijloacele mântuirii urmează că e necesar omului a fi membrul ei dacă vrea să se mântuească.

1. Maxima aceasta trebuie bine înțeleasă.

Când zicem că afară de biserică nu este mântuire, apoi să ne ferim a crede altceva decât că toți oamenii cari cunosc biserica și așăzarea ei de Domnul nostru Isus Cristos, cunosc misiunea, autoritatea ei și totuș refuză a intra în sânul ei, că acei indivizi nu vor ajunge mântuirea, dacă mor în astfel de dispoziție, deoarece nu voesc să se supună. Acești oameni, propriu zis, mor încărcați cu păcate grele.

Prin urmare maxima nu are înțelesul că cei necredincioși cari nu cunosc biserica și ceice aparțin altor secte sânt osândiți fără cruțare.

Acest înțeles al maximei să demonstrează:

a) Din s. *Scriptură*: „Amin, amin zic ție, de nu să va naște cineva din apă și din Duh sânt, nu poate intra în împărăția lui Dumnezeu“ (Io. 3, 5). „Iar de nu va asculta de biserică, să-ți fie ca un păgân și vameș“ (Mt. 18, 17). „Eu sânt calea și adevărul și viața. Ni-

mene nu vine la Tatăl fără numai prin mine“ (Io. 14, 6).

b) *Tradiția*. S. părinți asamănă biserica cu barca lui Noe zicând: „Precum tot ce era afară de aceasta a perit, așa și cei afară de biserică sânt afară de calea mântuirii“. Apoi explicând parabola lucrătorilor din vie zic: „Precum numai ceice au lucrat în vie au drept la plată, așa numai ceice aparțin bisericii pot fi răsplătiți“. În urmă s. Ciprian zice: „Tată poate avea pe Dumnezeu numai cine are mamă biserica“.

c) *Rațiunea*. Mântuirea să câștigă numai crezând în ceace învață Domnul nostru Isus Cristos și implinind poruncile lui. Acestea însă le află omul în biserică. Apoi Mântuitorul ar fi suferit iuzadar, dacă n'ar fi condiție indispensabilă la mântuire aparținerea bisericii lui; atunci ereticii și impioșii ar fi asemenea părtași răsplătirii în ceruri cu credincioșii adevărați.

(Urmează)

Creștinismul și învățații în veacul al XIX

(Continuare)

Între cei amintiți mai nainte n'am numărat doi renumiți astronomi din veac XIX: Lalande și Laplace, apoi pe Francisc Arago, a căror glorie strălucea în jumătatea întâia a acelu veac. Ba cei doi dintâi treceau în ochii multora de ate. De aceea să-i privim mai deaproape.

Lalande (1732—1807) iubea să facă multă vorbă de ateizm, era însă mai mult fanfaronadă într'un timp când ateizmul să ținea de bunul ton; așa ceva era și la el, nu convingere, căci el avea un caracter nu destul de solid, era vanitos peste măsură încât era în stare să facă toate ca să atragă asupra atențiunea celor din urmă gură-cască. De aceea vedem că revenind religia la modă, Lalande se lapadă de ateizm când împăratul Napoleon o pretinde și scrie că el se informează din toată inima intențiunii Majestății Sale, că e pătruns de recunoștință pentru cruțarea de care a fost împărtașit din partea Aceleias Majestăți.

Lalande era înrudit cu Emery, superiorul dela s. Sulpiciu, și-l iubea foarte mult. Când în anul 1805 Lalande se întrecuse în ateizm cu „Dicționarul ateilor“, Emery scrie doamnei Lalande, nepoată de a lui: „Cu durere trebuie să văd mania lui de a trece de ateu incurabil. Să poste să nu se întristeze omul când vede că un bărbat atât de stimabil, bun, binefăcător, e atins de mania (nu să poate numi altfel) așa de primejdioasă pentru societate, prejudiciabilă cinstei și liniștei?“

Emery însă știa că ateizmul acesta era numai fală, căci „D. Lalande nu e mai mare ateu ca Dta și eu“ — zicea el odată prietenilor —; el zice că e ateu din vanitate ridiculă și vrând ca oamenii să vorbească de el“. Nici când Emery n'a încetat să nădăjduască că la Lalande va reveni la idei și sen-

timente sănătoase. Aceasta s'a și întâmplat. Într-o conversație de mai apoi zice Emery: „Dragă Lalande, noi toți murim și sânt sigur că nu vrei să te desparți de lumea aceasta fără să-ți fi făcut datoria, a cărei importanță e așa de mare. Așa e, răspunse Lalande. De te-ai ruga, mi-ai împărtăși ajutorul oficiului D'Alte. Poți conta la aceasta, îi zise Emery. Ca preot trebuie să fii în serviciul fiecărui om care cere ajutorul religiei; îndeosebi însă când e vorba de un compatriot, un prieten, o rudă a mea. Dar de voi auzi că ești bolnav și că ai uitat făgăduința aceasta, îmi este oare permis să vin a-Ți aduce aminte sentimentele la care sânt azi martor? Da, răspunse Lalande, de s'ar întâmpla așa ceva, îmi vei face plăcerea de a îngriji de soarta mea“.

Nu mult după aceea Lalande se bolnăvește greu, Emery se duce la el; dar filozoful e precaut și răspunde că mai este vreme, preotul să vină mâine. Atunci însă era prea târziu, Lalande murise. Emery întâlnește pe îngrijitoarea ce era la patul lui Lalande, iar aceasta îi împărtășește că de multeori în noaptea aceea l-a chemat Lalande, a rugat pe toți domnii cari l-au vizitat să grăiește a Te căuta și că era foarte mândros fiindcă nu au voit să-și împlinească această dorință. „O de câteori Te-a dorit și chemat“ — zise îngrijitoarea către Emery.

Laplace (1749—1827). Mult s'a remarca răspunsul ce l-a dat Bonaparte. Laplace adevărat îi dedicase un op, iar Bonaparte îi zice: „Newton în cartea sa vorbește de Dumnezeu. Am cetit cartea Dvoastră și n'am aflat niciunde numele lui Dumnezeu“. La aceste cuvinte Laplace îi răspunde, că el n'a avut trebuință de această ipoteză — așadar existența lui Dumnezeu pentru el era numai ipoteză. De altfel însă e de observat că anecdota nu e deplin sigură. Deși circula când Laplace era în viață, dar scurt înainte de moarte vrând să i-să scrie biografia, prin Arago a poruncit să fie suprimată. Adevărată ori falsă, e posibil însă că Laplace nu s'a împiedecat în aceea că circulează afară doar dacă timpul ateizmului ar fi fost nefavorabil. Și Laplace era de caracter cam slab, fără independență, fără statornicie, șovăitor, totdeauna se îndoia după favor și mărime. Creștin adevărat n'a fost el, dar nici materialist; iar despre acestea avem mărturie dela mai mulți contemporani.

Totuş avem și despre el cuvinte care par a fi neînțelese, deși sânt adevărate. Așa Newton, pus în mirare de evoluțiunile tuturor lumilor se întrebase, de nu e delipsă ca Dumnezeu din când în când să întrevină pentruca să nu să întâmple vre-o confuzie în mecanismul acestui mare ceasornic. Dar meritul cel mare al teoriei lui Laplace este că a adus lumină în perfecțiunea organizației sistemului lumii și că acest ceasornic e întocmit că nu mai e lipsă să fie tras. Și așa, ce putea să să califice de ipoteză, fu nu existența lui Dumnezeu, ci această intervenție a lui, ce luase Newton în ajutor.

Astfel devine astronomia un fel de stimulent al

ideilor religioase, cum se exprimă și episcopul de Mainz, Haffner († 1899): „Dumnezeu nu e principiul imediat al fenomenelor naturale. El nu e direct obiectul științelor naturale... Și prin urmare... Laplace a fost în drept să zică: Am cercetat cerul și pământul și n'am găsit pe Dumnezeu — în același chip precum Vögt a putut zice că n'a găsit supt lupă nici o parte de suflet ori de putere vitală“. Iar Mädler (Reden und Abhandlungen ueber Gegenstände der Himmelskunde, Berlin 1870) scrie: „Răspunsul lui Laplace e de tot sigur, căci noi nu avem lipsă de o ipoteză cu un Dumnezeu care neconținut ș-ar îndrepta și corige lucrul. Universul e un ceasornic, dar fără să fie trebuință a recurge la un ceasornicar care să-l pună în mișcare, căci altcum stă: Dumnezeu nostru tronează deasupra timpurilor și veciniciilor, în El nu e nici o schimbare, și cu cât mai mult pătrundem în cunoașterea acestei opere cu atât mai mult ne întărim în părerea noastră“.

Orcum să fi fost însă Laplace mai înainte, dar în ceasul morții îl vedem cerând și primind din mâinile unui preot merindea creștină de călătoria lungă în vecinicie. (Urmează)

Fondul preoțesc de penziune

La inițiativa mai multor preoți anul acesta a avut norocul și acest fond a fi luat în discuție serioasă în Sinodul eparhial. Decis definitiv în merit însă nu s'a putut aduce, ceea ce își are înțelesul în imposibilitatea de a fi rezolvat un astfel de obiect de foarte mare importanță fără vre-un studiu temeinic. În principiu s'a decis însă ca acest fond să să reînființeze.

Fiindcă această chestie privește mai deaproape numai pe preoți, de aceea aflăm de necesar, ca mai ales preoțimea să înceapă studiul acestei teme încă de acum, ca la timpul hotărât să poată arăta adevăratele și solidele baze pe care va avea să să înființeze acest fond, dela reușita căruia atarnă nu numai bunăstarea și viitorul, ci și independența preoțimei.

S'a vorbit, pare-mi-să în sinod, la discuția acestui fond și de ameliorarea dotațiunii preoțești — care încă e o afacere ce nu sufără amânare — dar dacă voim să avem fond de penziune solid, atunci trebuie să reducem deocamdată ameliorarea dotațiunii preoțești după a mea modestă părere la următoarele:

- a) să să reducă parohiile care nu pot da preotului existență corăspunzătoare;
- b) fiecare comună bisericască să să îndatoreze a zidi casă parohială, și
- c) birul parohial (adăul) îndeosebi cel în naturale să-l încasseze comuna bisericască și să-l predeie preotului.

Acestea însă fiindcă privesc întreaga metropolie, trebuie să le cerem dela proximalul Congres național

bisericesc. În ce privește fondul preoțesc de penziune subscrisul după o studiere a chestiei am compus proiectul de statute ce urmează, conform căruia între împrejurările actuale — fără alt ajutor estern — s'ar putea înființa un fond solid.

S'ar părea din acest proiect, că cel mai mare favor îl au preoții neputincioși, orfanii și văduvele, de fapt însă au destule favoruri:

1. comunele bisericesti, care vor avea totdeauna astfel de preoți, cari își pot îndeplini punctual datorințele lor;

2. preoții tînari, capelanii, cari se vor putea bucura în viitor ca parohi de întreaga dotațiune, și nu vor fi espuși la multele inconvențe cu parohii bătrâni, pe cari mai bine le știu aceia cari au capelani și sânt capelani.

Din mai multe puncte de vedere s'ar putea vedea, că un fond de penziune preoțesc solid, este absolut necesar spre folosul comunelor bisericesti; înaintarea și asigurarea viitorului preoților și a următorilor lor.

Las aici să urmeze proiectul compus de subscrisul asupra căruia imi iau voe a atrage atențiunea fraților în Cristos, ca studiîndu-l temeinic, și fără considerațiuni egoistice personale să și facă observațiunile potrivite, pentru că unele modificări posibile încă pot să aibă loc și astfel pregătiți să așteptăm sosirea timpului, când vom pertracta acest obiect în conferințele noastre preoțesti și atunci vocea tuturoră să fie una, căreia cu siguranță îi va și da ascultare Ven. Sinod eparhial din anul viitor.

„Statutele fondului preoțesc de penziune din dieceza gr. or. rom. a Caransebeșului“

1. Dispozițiuni generale.¹

§. 1 Dieceza gr. or. română a Caransebeșului înființază un fond cu scopul ca din venitele lui să se poată da penziuni preoților neputincioși din dieceza susnumită și ajutoare văduvelor și orfanilor rămași după preoți.

§. 2. Fondul e proprietatea diecezei gr. or. rom. a Caransebeșului și poartă numirea: „Fondul preoțesc de penziune al diecezei gr. or. române a Caransebeșului“.

§. 3. Indreptățiți și deobligați a participa la acest fond sânt:

- a) parohii;
- b) administratorii parohiali;
- c) capelanii, și
- d) diaconii.

II. Despre formarea și alimentarea fondului.

§. 4. Fondul acesta să crejază și alimentează:

- a) din fondul de ajutorare al văduvelor deja existent;
- b) din venitul sesiunilor parohiale reduse;

¹ La compunere m'am folosit mai vârtos de statutele actualului fond de ajutorare, pe care l'am aflat de mai corespunzător, așazicînd am făcut la acesta modificările necesare.

c) din taxele pentru examenele de ovalificațiune a candidaților de preoție;

d) din venitul sesiunilor parohiale, care devin vacante prin moartea ori strămutarea preotului, și anume:

α) dacă nu sânt următorii indreptățiți la $\frac{1}{2}$ din venite după preotul răposat și parohia să administrea-ză prin un preot din altă comună, care are și venitele parohiei sale, atunci $\frac{1}{2}$ din venitul sesiunii — iar locuind preotul în aceeaș comună avînd și venitele parohiei sale $\frac{2}{3}$ parte din venitul sesiunii — are să între la fond;

β) dacă sânt următorii indreptățiți la $\frac{1}{2}$ din venite, atunci numai în acel caz intră la fond a patra ($\frac{1}{4}$) parte din venitul sesiunii, dacă preotul ce administrea-ză parohia locuește în aceeaș comună și are și venitele parohiei sale.

γ) Dacă preotul se strămută, până la întregirea definitivă a parohiei au să observe cele cuprinse în a) afară de cazul când preotul — administrator n'are parohie proprie, — în care caz — nu are să între nimic la fond. Să observă că venitele de sub b) c) și d) până atunci vor intra la fond, până când acesta va fi destul de tare, ca să poată satisface scopului său, respective până la înființarea unui fond separat cu scopul ameliorării dotațiunii preoților din dieceză.

e) Din colectele benevole dela comunele bisericesti;

f) Din venitul unui tas ce să poartă în bisericile din dieceză în favorul acestui fond în fiecare an la „Pogorârea Duhului sânt“;

g) din pedepsele de bani dictate prin forurile competente în favorul acestui fond;

h) din taxele comunelor bisericesti;

i) din contribuiriile preoților participanți.

(Urmează)

O modestă recercare cătră domnii preoți și învățători

Binevoii, rogu-vă, a îndmna pe poporeni să și dea copiii la meserii.

În Timișoara sânt multime de locuri vacante de ocupat, astădată: la covaci, la șoncari (carnătari), rotari, pantofari, opincari, cojocari, croitori, tapiteri, strugari, tinicheri, brutari (pecari), sîtari, morari, litografi ș. a. ș. a.

Copiii pentru covaci, rotari, morari, litografi, șoncari și opincari să aibă cel puțin 14 ani, la celelalte meserii dela 12 ani în sus. Cei mai calificați cu școale și cari afară de limba maicii vorbesc și altă limbă, vor fi preferiți.

Copiii vor fi primiți pe 4 ani cu toată proviziunea. La intrare au să fie îmbrăcați de acasă în vestimente civile, să aibă două rânduri de schimburi și încălțăminte, iar de aci încolo e grija stăpînului.

Cu sine vor aduce numai atestat de botez.

În decursul acestor doi ani din urmă, am plasat aci peste 30 copii, cei mai mulți sânt din Ardeal.

Între cei plasați mulți sânt calificați, cu câte 2, 3, și 4 clase gimnaziale, aplicați la meserii fructușe și artistice. Aceștia, la timpul său, vor face nașiei onoare cu firmele lor.

Părinții să se adreseze subscrișului, în *Timișoara, Gyárváros*. Muzslai útca 23.

Emeric Andreesou
învăț. în pens.

Concurs

Nr. 297 F. G. — 1909.

Spre scopul conferirii de stipendii din „**Fundațiunea lui Gozdsu**” pe anul școlar 1909/10 pentru școalele medii, facultăți, universități și școalele de cadeți militari la armata comună și honvezi — se publică concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că sânt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparțin bisericii greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subștearnă studenții dela școalele medii atestatul despre anul școlar 1908/9, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această averă și trebuie să fie subșcris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie subșcris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a intrerupt studiile, atunci are să producă și atestatul oficios despre ocupațiunea sa și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent arc să arate în petițiunea sa specialitatea la care și locul unde voiește a continua studiile, precum și aceea, dacă are și alt stipendiu.

4. Cei ce voieșc să ștudieze în străinătate au să arate necesitatea de a face studii în străinătate, ca la cazul, dacă li-se va votă stipendiul, să se poată îndată exoperă concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândire de stipendii spre absolvarea școalelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiunilor stabilite în acest concurs (p. I. a — c, 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor estrada comandai școalelor militare dacă concurentul va documentă, că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare sânt a se adresă la reprezentanța Fundațiunii lui Gozdsu (Budapest. VII. Holló utcza 8 sz.) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

7. Totodată se provoacă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea riguroazelor și câștigarea gradului de doctor, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arate rezultatul studiilor din anul școlar 1908/9, căci altcum li-se va sistă stipendiul respective nu vor căpătă ajutorul.

8. Petițiunile, care nu sânt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul prescris, nu se vor lua în considerare.

9. În interesul espedării regulate fiecare concurent să indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozdsu, ținută în Iunie 1909.

3—3 (24)

Comitetul

Știri

Academia Română în sesiunea din anul acesta a ales pe P. O. Domn protopresbiter și deputat dietal Dr. George Popoviciu membru corespondent în secțiunea istorică. Sincere felicitări la această nimerită și binemerită alegere.

Deputați sinodali a fost aleși în cercul Logojuți Dr. Ștefan Petroviciu, în cercul Jebel: Moise Alexiu, preotesc, George Serb și Dr. Dimițrie Cioloca, mireni.

Examenele dela finea anului școlar să vor ținea:

a) la institutul pedagogic: Luni în 15 Iunie dela 8—12 ore: Religia (1—3), Aritmetica (1,2), Limba germană (1—3), Istoria naturală (1,2), Geografia (1—3); Igiena (1,2), Economia (1—3), Muzica vocală și instrumentală (1—3); dela 4—6 ore: Tipic și Cântarea bisericească (1—3), Gimnastica (1—3).

Miercuri în 17 Iunie, dela 8—12 ore: Metodica și Pedagogia (3), Limba română (1—3), Limba magiară (1—3), Istoria (1—3), Psihologia (1,2), Aritmetica și Geometria (3), Fizica (3).

b) la institutul teologic: Vineri în 19 Iunie, dela 8—12 ore: Dreptul bisericesc (3), Morala (2), Isagogia (1), Teologia fundamentală (2), Istoria bisericească (1), Limba română (2), Pastorală și Liturgia (3), Exigeza (2), Catihetica și Retorica (3), Economia (2); dela 4—6 ore: Tipic și Cântarea bisericească, Muzica vocală și instrumentală (1. 2. 3).

Sâmbătă în 20 Iunie, dela 8—12 ore: Dogmatica (2), Literatura română (3), Limba română (1), Pedagogia (2), Exigeza (1), Exigeza (3), Arheologia biblică (1), Igiena (2), Eonomia (3).

Dare de seamă. Cu ocaziunea peregrinajului la „Peatra-scrisă” făcut în 6 Iunie 1909 st. n. au încurs 243 coroane 76 știri, care sumă am depus-o în casa de păstrare spre fructificare în scopul zidindei „Capela” la locul sfânt „Peatra-scrisă”. Armeniș la 15 Iunie 1909. Ilie Pepa parohial Armenișului.

Date noi la procesul lui Galilei. Angela de Gubernatis scrie în „Revue” din Paris un articol important punând în lumină nouă acest proces. Să dovedește că în acest proces n'a fost luptă între două păreri, între lumină și întunec, adevăr și minciună, știință și credință deșartă. Galilei în opul său despre petele soarelui și în conștație atăcase vehement pe Scheiner și Grassi, doi iezuiți cu multă trecere în Vatican. Aceștia au făcut pe papa Urban VIII. să creadă că Galilei într'un op al său pe el l-a înșeles supt Simplicius. Aceasta a supărat mult pe Urban care era simțitor și vanitos, deși mai nainte era prieten lui Galilei, ba când era cardinal i-a scris și

odă ca unui mare învățat, și a început să-l perzecute. Pentru proces să căuta material în scrierile lui Galilei. Așadar intrigă a fost la mijloc. După terminarea procesului Galilei și scrie: „Nu mă urmăresc din pricina părerilor mele, ci numai pentru că nu mai sânt în grație la iezuiți“. Iezuitul Cristof Griemberger încă dovedește, că: „De ar fi stat Galilei în grația acestei societăți, n'ar fi avut nici o neplăcere și putea scrie despre orice“.

Cutremur de pământ în Franța de sud a fost săptămâna trecută. 60 vieți omenești au căzut victimă, 200—300 răniți. Îndeosebi 13 comune au suferit mari pagube, iar satul Dannet e pustiit cu totul; casele s'au prăbușit în scurta vreme de 2 minute. Pagubele să evaluează la mai multe milioane de franci. Chiar până la Barcelona, în Spania, s'a simțit cutremurul de pământ, care a durat peste 1 minută. Și aci s'au prăbușit câteva case și au îngropat oameni.

Durmitul în biserică*. Cristian IV al Daniei într'un rescript din 17 Mai 1646, care să păstrează în arhiva din Copenhaga, dispune următoarele: „Dupăcum am înțeles somnul în biserică devine din ce în ce mai la obicei; deci dispunem prea grațios, ca în fiecare biserică să să pună câțiva bărbați, cari să umble prin biserică și cu o neua lungă să lovească în cap pe acei oameni, cari dorm și prin aceasta să să fină treji cercetătorii bisericii, ca să asculte cu diligență predică“.

Satisfacția logică și fără duel*. Profesorul Vince din Cambridge susținea într'o societate că nu poate fi cauză de duelat. „Da“, îi zice un oficer, „dar dacă ți-ar zice cineva în față: Dle, dta mințesti, ce ai face?“ „Ce aș face? L-aș ruga să dovedească“. „Dovedește dta, Domnule, dovedește, dta! ți-aș zice eu“. „Și așa sau dovedește sau nu dovedește. Dacă nu dovedește, atunci el e un mincinos și aceasta ar fi destulă satisfacție pentru mine. Dacă dovedește, vătămarea de mincinos nu am decât să o înghit.“

Bibliografie

Precocii, roman de *Dostoievski*. Traducere de N. *Dașcovici*. Scrierea aceasta e o povestire întunecată și tragică în care marele scriitor rus redă cu o admirabilă putere psihologia unor copii ruși puși în contact mai de aproape cu mizeriile unei vieți chinute și având o mentalitate aparte, o precocitate bolnavicioasă care ne înfioară. Ei văd toate injuriile și umilintele pe care le suferă părinții lor din partea celor mari și vedem clocotind în ei revolta și dorul de răzbunare din care se plămădesc luptătorii pentru libertate. Precocii abundă în scene care impresionează adânc, scene mari de durere cum e cea a tatălui lui Iliușa care e târât de barbă în stradă, și care de teamă să nu fie judecat aspru de copilul său are reinvieri sublime de demnitate. Tot așa de admirabilă scena morții și a înmormântării. *Prețul 60 bani*. A se cere gratis la Librăria editoare Leon Alcalay. București, catalogul complet al acestei *Biblioteci pentru toți* care se sporește în mod regulat cu câte 2 volume noi pe fiecare săptămână și care coprinde peste 470 numere bine alese din toate ramurile literaturii române și străine, precum: Nuvele, Romane, Poezii, Teatru, Știință popularizată, scrieri pentru tinerime, etc. *Prețul* fiecărui număr de 100—120 pagini costă minimul preț de 30 bani.

* Trimise de preotul N. Jurca din Ciureș.

Monografia orașului Caransebeș de *Andrei Ghidiu*, protopresbiter și *Iosif Balan*, profesor. *Prețul 3 cor.* să poate comanda, dela Librăria diecezană din loc.

„**Biblioteca Minervei**“. Nr. 32: *Spre Pol* de Fridtjof Nausen, traducere de Nic. Pandelea. Nr. 33: *Datatele noastre la naștere* de Artur Gorovei. Nr. 34: *Cei dintâi fulgi*, de Guy de Maupassant, traducere de N. N. Beldiceanu. Nr. 35: *Nuvele* de Z. Bărsan. Nr. 36: *Cartea poporului sau Drepturi și datorii* de Lamennais, traducere de Scarlat Georgescu *Prețul* fiecărui Nr. 30 bani, *Tâlmăciri*, de St. O. Iosif. *Prețul* Lei. 150. *Pe Platou*, schițe dela țară de Ioan Ciocârlan. *Prețul* Lei 150. *Taina*, de N. N. Beldiceanu. *Prețul* Lei. 150. De vânzare la „Minerva“, București.

A apărut „**Luceafărul**“ Nr. 12 cu următorul sumar: I. Agârbiceanu Nica. I. Bura Din popor (poezie). Octavian Goga Graiul apelor: La mal, De profundis (poezie). X. Unui poet, diplomat și proprietar de vii (poezie). I. L. Caragiale, Florea Voevod. Maria Cunțan, Ioana d'Arc (poezie). Simina Bran, Unei fete (poezie). I. Enescu, Scrisoare (poezie). Vasile Stoica, Catrene (poezie). C. Ardelean, Inginerul Baltă. E. Hodoș, Pagini străine: Ivan Turgheniev: Ceasul. Dări de seamă: D. Anghel: Fantazii (I. Duma). I. Slavici: Povestii (E. Hodoș). Cronică: Recepțiunile dela Academia Română (T. C.). Vrăsmășii literare. (II). (T. Codru). Mistral și Eugen Voinescu. Dictionarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria. Școala Română. Reviste și Ziare. Știri. — Poșta Redacției. Ilustrațiuni: Prințul Nicolae al României. I. I. Scherrer, Jeanne d'Arc. Copil din Petroșeni. Port din Uioara. Interiorul unei case țărănești din Poiana-Sibiului. Fanfara țărănilor din comuna Buduș (comit. Bistrița-Năsăud).

„Familia Română“

revistă ilustrată

apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (Sfaturi, Curierul Modei, Gacituri.)

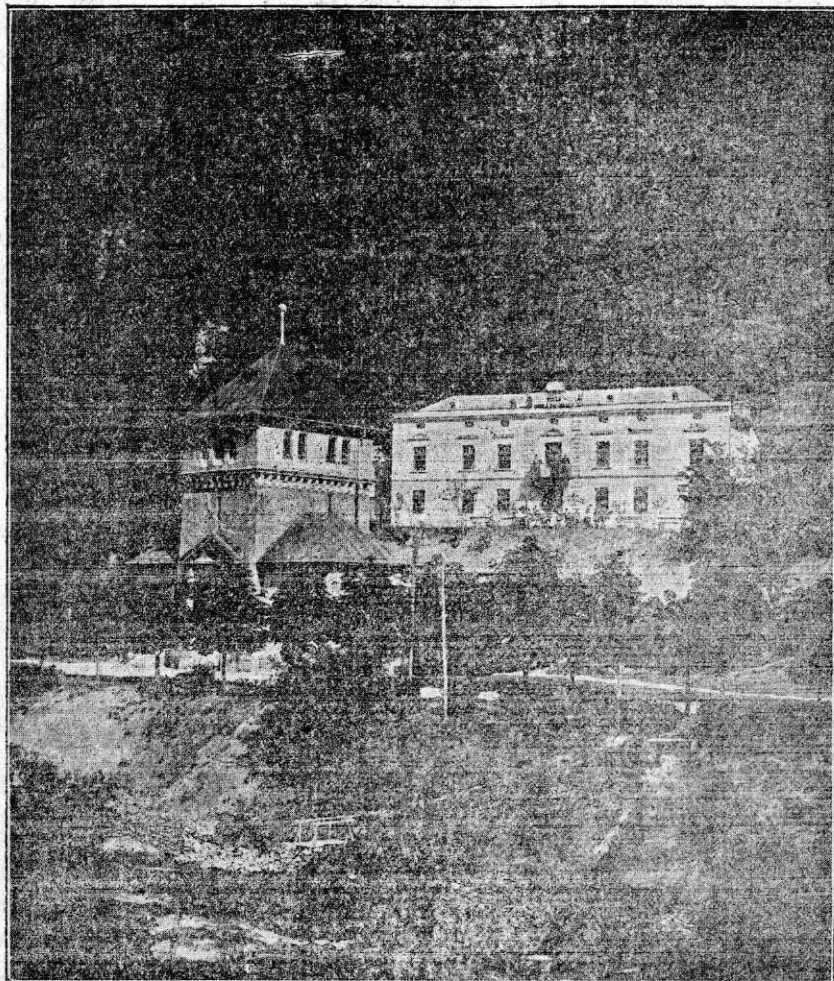
Abonații noi pot primi toate numerele dela început.

Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Budapesta
26—52 [4] Adresa: v. Strada Csáky 23.

Villa DĂNILĂ VALUȘESCU

Herkulesfürdő — Băile-Erculane

Villă de primul rang pentru familie și pentru persoane particulare. Întocmiri moderne cu cel mai mare confort.

Villa aceasta, situată pe țărmul drept al Cernei, în fața vârfului Domogled oferă vederea cea mai frumoasă.

Clădire nouă, uscată, situată în fața scarelui. Apaduct în toate coridoarele.

Serviț culant. Liniste mare. Cea mai mare curățenie. Prețuri moderate. În lunile **Mai, Iunie, Septembrie și Octombrie** sunt prețurile următoare: 1 odaie cu 1 pat dela cor. 1²⁰—2⁰⁰. 1 odaie cu 2 paturi dela cor. 2⁴⁰—3⁰⁰.

În sezonul principal adică în lunile **Iulie, August**: 1 odaie cu 1 pat dela cor. 2⁴⁰—3²⁰. 1 odaie cu 2 paturi cor. 4[—], 5[—], și 6[—].

Fără a cruța spese și ostăneală am introdus în villă toate inovațiunile în domeniul igienei moderne, ca villa să corăspundă tuturor cerintelor.

Apaductele și canalizările sunt întocmite cu cea mai mare îngrijire și sunt supravegiate în modul cel mai perfect.

Odaile, în urma fiecărui oaspe, se desinfecțiază cu formalin; astfel fiecare primește odaie curată absolut.

Fiecare oaspe e poftit a se convinge despre situația frumoasă și sănătoasă a viliei, despre comoditatea și întocmirea cu tot confortul a odăilor, precum și despre curățenia cea mai perfectă și despre serviciul cel mai esact.

Petru Valușescu
proprietar.

R. GRAU ȘI FIUL, păpucar

Karánsebes | („LA CIZMA ROȘIE”)

Telephon 47. In casa institutului pedagogic-teologic diecezan. Depositul cel mai mare în ghetete fine de dame, domii și băeți.

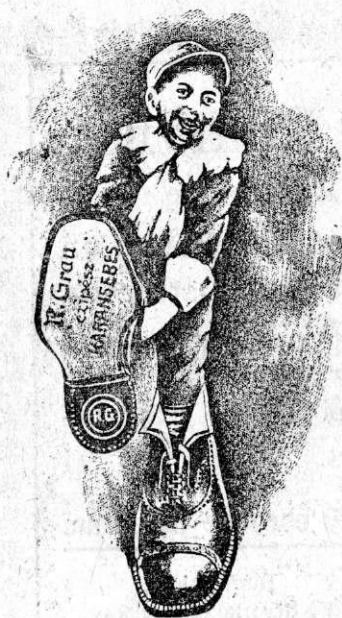
Unicul depozit al renumitelor fabricate a toată lumea

„Kobrak“ și „Danubia“

și ghetete veritabil americane.

Gătirea ghetelor fine și moderne după măsură.

Reparaturi prompt și ieftin.

42—52 [3]